

Column Margriet Oostveen

Waardig sterven

De nieuwe film van psychiater Boudewijn Chabot heeft een titel van deze tijd: Sterven in eigen regie.

Maar de mensen in die film hielpen juist ánderen sterven, met methoden waarover de Stichting Waardig Levensende van Boudewijn Chabot adviseert: heliumgas, via internet bestelde medicijnen of stoppen met eten en drinken.

Zij zijn strafbaar met maximaal drie jaar cel, al komt het zelden tot vervolging. Het zijn dus dappere mensen, met zuivere motieven: zij wilden dierbaren uit hun lijden helpen – een vraag die zal toenemen. Omdat meer mensen dementerend of eenzaam oud worden, maar mogelijk ook omdat familieleden straks langer voor hen moeten zorgen – de gevaarlijke kant van hulp bij zelfdoding, waarover ze het bij de Stichting Waardig Levensende dan weer liever niet hebben. Daar marketen ze goede bedoelingen met de modewoorden ‘eigen regie’ en ‘waardig’.

De stervende mens is bepaald hot. Je kunt de televisie niet meer aanzetten en geen krant openslaan (ook deze krant), of er is iemand aan het sterven. Dit is weleens anders geweest. Toen mijn vader in 1989 ongeneeslijk ziek bleek en maar over zijn naderende dood begon te schrijven, omdat hij als journalist nauwelijks anders kon, toen heette dat nog voyeuristisch. Deze krant bijvoorbeeld drukte een parodie af. En Theo van Gogh schreef in de toenmalige Krant op Zondag, de week na het overlijden van mijn vader (54 geworden na twee jaar ziekte) iets met de strekking: goddank, eindelijk is die man dood.

Ik schrijf het aarzelend op, want niet om sneu te doen. Maar ik weet geen betere manier om te laten zien hoe anders mensen in ruim twintig jaar gingen denken.

Wat is er veranderd? Nu spreken we van ‘narcisme’, heel gewoon, maar dat verklaart niet waarom zo veel mensen ook zo gretig naar de stervenden lúisteren.

Ik denk dat de woorden ‘eigen regie’ meer verklaren. Mensen die niet meer in god en autoriteiten geloven, nemen overál de regie. En

aangezien de dood in zekere zin de ultieme autoriteit over het leven is, of u dat nou leuk vindt of niet, werd die, in modern Nederlands, ‘een uitdaging’. Wie ‘de regie’ over zijn sterven wil houden, probeert in wezen de dood te snel af te zijn.

We leven bandelozer dan ooit, maar ons sterven kan opeens niet ‘waardig’ genoeg zijn – alsof ziekte, verdriet en eenzaamheid trouwens ónwaardig zouden zijn. Hoe kan dat? Omdat we met het woord ‘waardigheid’ het recht op regie claimen.

Ik gun iedereen die dat wil graag de regie en een waardige pil van Drion. Maar zolang anderen moeten helpen, is alleen de wettelijke term ‘ondraaglijk lijden’ veilig. En een wilsverklaring.